

Educația poporului în alte țări

— A d a u s —

Educația liberă a adulților în Germania (introducere)

În Germania termenul de „Educația adulților” cuprinde toată activitatea de educație al cărei scop e să lărgescă și să îmbogățească experiența și viața intelectuală a individului adult. Pregătirea tineretului în școlile secundare sau profesionale nu trebuie să intre în acest capitol. În schimb, câmpul întins al recreației întrucât năzuiește să exercite o înrăurire de îndemni și de înaintare într'un înțel mai înalt, da. Reiese din aceasta limpede că, recunoscând rostul însemnat pe care cunoștințele îl vor avea totdeauna, scopul educației adulților nu e să dea numai cunoștințe. Scopul ei cel dintâi e să ajute la plămădirea aceluia tipar de om care să se poată dovedi, în munca, familia, comunitatea și neamul lui, un contribuitor la binele propriu și general.

Educația adulților nu poate fi înțeleasă, în nicio țară, dacă e privită ca un fenomen răslă. Pentru că ea e înrăurită de anumiți factori, nu numai în scopurile și cuprinsul ei, dar până în cel din urmă amănunt de metodă. Ca să încep cu aceasta, ținta operei e hotărâtă mai întâiu de starea educației regulate a tineretului, cerută de Sfat. Într'țară, de pildă, unde sunt mulți neștiutori de carte, educația adulților trebuie să îmbrățișeze și scris-cititul; iar acolo unde nu s'au luat măsuri pentru pregătirea profesională, educația adulților e datoare să răspundă acestei trebuințe. Pe de altă parte, în țările care au un sistem foarte dezvoltat învățământ secundar, educația adulților e liberă să sînchineză puterile unor scopuri de educație mai înalte.

Un alt factor care hotărăște îndreptarea educației adulților, chiar în mai mare măsură decât sistemul școlar, e așezământul politic al unei țări. De oarece constituția, jocul de cumpănă între partide și factori asemănători exercită o înrăurire puternică asupra școlilor secundare ele însele. Și destul de adesea ele ating, direct sau indirect, activitatea educației adulților. După cum se știe, instituțiile sau activitatea educației pot să fie împiedicate prin lege sau întrebuințate pentru propaganda politică a unor interese de grup. Asemenea pilde sunt destul de obișnuite și au însemnat adesea zile negre în istoria educației adulților.

Mersul educației adulților mai e înrăurit apoi de împrejurările economice. Acolo unde apăsarea unui prea lung timp de muncă, locuința proastă și hrana în destulă oare sunt regulă, foloasele educației au puțină trecere. Pentru că, odată smulse din toropeala lor, mulțimile își încordează puterile pentru îmbunătățirea stării economice, într'adevăr, chiar o depresiune trecătoare în starea economică, cum ar fi stăruința lipsei de lucru sau a scumpetei vieții, poate lovi adânc această activitate de educație. Ca o urmare, educația adulților atârână și de atmosfera spirituală predominantă. Într'o țară unde nu e o învoială între toți în ce privește scopurile cele din urmă ale oricărei educații, partidele au să-și pună reciproc piedici și înșelătoși au să caute chiar să-și dărâme unora altora opera, și aceasta din motive politice sau din alte considerații vitale.

Dar o altă putere hotărâtoare în educația adulților e aceea care țâșnește din pornirile înăscute caracteristice a nației însăși. Luați, de pildă, formele diferite pe care le arată lucrarea în țările latine și germane și observați trăsătura individuală din lucrarea Anglo-Saxonă. Un alt rând de puneri alături ar da la iveală o deosebire chiar mai adâncă înrădăcinată în nepotrivelile caracterului național hotărând nu numai metodele, dar chiar scopurile însele.

Aceste puține puncte vor fi probabil îndestulătoare să dea o părere despre unghiul din care e privită educația poporului în Germania. Fapt e că în Germania lucrul stă într'o mare măsură tocmai sub acele înrăuriri și nimeni nu poate pretinde să-și ipeceapă desvoltarea starea de acum fără recunoașterea cuvenită a acestei împrejurări.

L

Înființarea Societății pentru răspândirea educației populare (Gesellschaft für die Verbreitung von Volksbildung), probabil cea mai mare de acest fel din lume, înseamnă începutul unei mișcări chemate la viață de scopuri și dorințe limpede formulate. Tot ce a existat înainte 1871 a fost de însemnătate locală și căuta să ajungă numai anumite grupe, ca de pildă prin activitatea religioasă, sau prin pregătirea de luminare și profesională din Așezăminte mecanice. Aceasta a culminat în cele din urmă într'o mișcare pentru crearea unui singur popor unit care trebuia să aibă aceleași idealuri și să sprijine astfel o Germanie unită.

Pentru a ajunge aici se socotea trebuincioasă, nu numai o împotrăvire, dar chiar un atac împotriva social democrației, care tocmai ajunsese în acele timpuri o putere, și nesocotirea oricărui conflict religios și politic început al mișcării germane de educația adulților a urmărit astfel o neutralitate deplină prin îndepărtarea atât a politicii cât și a religiei din planul de lucru. Această contrazicere lăuntrică a dus la decăderea în cele din urmă a mișcării, datorită neputinței să ia parte la luptele spirituale ale timpului (legile anti-socialiste; lupta pentru luminare). O mișcare de viață pentru popor nu poate să ia naștere, dacă nesocotește tocmai acele pricini privind mai de aproape poporul pe care vrea să-l ajungă. Activitatea educativă începute cu mult înainte în sânul bisericii, luând astfel atitudine limpede împotriva mișcării neutre, și la urmă, după ce legile anti-socialiste au fost înlăturate, muncitorul și-a înființat propriile așezăminte de educație cu scopul mai cu seamă să educe elementele de conducere a partidului.

Societatea pentru răspândirea educației poporului a ținut cu toate acestea dâră la principiile ei de la început de neutralitate față de chestiile religioase și politice. Câmpul de acțiune i-a fost prin aceasta strict mărginit și a rămas la fel până astăzi. Această instituție și altele cu scopuri asemănătoare — mai presus de toate Academia Humboldt din Berlin, care a serbat în 1928 a cincizeca aniversare — s'au pus în serviciul luminării și al educației populare în

înțelesul de împărtășire de cunoștințe. Și deopotrivă, prin punerea la îndemână de mijloace de petrecere înaltă, a ajutat cu muzică și alte arte. Cele mai însemnate mijloace de educație întrebuințate au fost conferințele și serbările artistice. Ținta avută în minte în urmărirea acestor lucrări, o Germania unită, unde toți să aibă aceleași idealuri, n'a putut fi ajunsă pe aceste căi, iar pe de altă parte, Societatea n'a fost în stare să se înmiădieze după marea prefacere întâmplată după 1890. Și aceasta în ciuda faptului că, după înlăturarea legii antisocialiste, muncitoruși-a ridicat glasul destul ce să i se audă cererea de foloase culturale ca un drept și nu ca o pomană. El n'a mai primit să fie tratat ca un minor și și-a cerut dreptul să conlucreze la crearea unei noi culturi, la care se simțea destoinic să aducă o contribuție proprie. De la aceasta răspântie educația adulților a luat o nouă înfățișare. Vechile metode, după care organizațiile vechi de educație speraseră să facă buni cetățeni prin răspândirea cunoștințelor, au fost lăsate să cadă. Dacă judecăm lucrul de până acum ca fiind întemeiat mai cu seamă pe idealul Statului, noua întorsătură și-a luat îndreptarea dela idealul culturii generale. Toate binefacerile culturii trebuiau să fie aduse înaintea unei cât mai mari mulțimi. Îndărătul acestei hotărâri se ascundea credința, trebuie mărturisit, că prin noua metodă avea să se

facă un popor unit din punct de vedere sufletesc și orice primejdie de revoluție să fie înlăturată.

În acești ani s'a înființat un mare număr de instituții pentru educația adulților și în unele cazuri procesul continuă. Tendința era spre descentralizare lucrului și stabilirea de centre de Stat și comune în ramuri anumite, cum sunt bibliotecile populare, conferințele, teatrele, concertele, ș. a. Cursurile extensiunii Universitare, premergătoare ale Colegiilor muncitorești, au fost înjghebate cam pe atunci și au la activul lor un neobișnuit de mare procent de activitate.

Însemnătatea acestei mișcări nu trebuie să fie nesocotită. Cu tot criticismul care a lovit-o, chiar în acel timp, în ideea ei fundamentală, rămâne fapt că mișcarea a avut un mare rost în răspândirea de luminare și de cunoștințe generale. Și într'adevăr, orice mișcare de educație care vrea să fie luată în serios, trebuie să le cuprindă pe amândouă.

Înainte de războiu era, după cum am amintit, o mare neîncredere în educația poporului. Cu toate că nu e rostită în cuvinte multe, era o credință generală că educația și

cunoștințele sunt echivalente. Împotriva acestei păreri, își făcea loc o nouă, sau mai bine zis o foarte veche idee, că educația nu trebuie să însemne o îngrămădire de cunoștințe, ci liberarea aceluia principiu vital mai mult sau mai puțin adăpostit în fiecare ins și ajutorarea lui ca să-și găsească expresie în forme potrivite și mai fericite de viață. Cunoștințele, se zicea, sunt de dorit numai întrucât ajută să se ajungă aceste scopuri. Cunoștințele, după vorba lui Ruskin, trebuie nu numai să aducă omului ceva, dar să facă din el ceva ce n'a fost înainte. În această privință războiul din urmă a dat la iveală ceva îngrozitor. Când poporul german a fost îndemnat să se ridice și să-și apere cultura lui națională, s'a dovedit că nu există o națiune germană unită conștientă de sine însăși ca purtătoarea unei astfel de culturi. Faptul acesta s'a dat la iveală și mai limpede după războiu. Astfel s'a născut nu numai un scepticism față de această cultură dar chiar o oboseală și în cele din urmă o

hotărâtă lepădare de niște forme speciale de cultură menite să deștepte înțelegera în mulțime a ceea ce educația poporului s'a ostentat cincizeci de ani să realizeze.

În asemenea împrejurări s'a văzut trebuința să se reia lucrul dela temelie. Criticismul care se ivise la începutul noului secol a venit în ajutor și a fost la rândul-i puternic sprijinit de generația care se întorcea zguduită de

noua experiență a războiului. Noua mișcare pornită acum în educația adulților nu s'a mai uitat la ceea ce se înfăptuise până atunci în acest domeniu, ca fiind fără folos sau fără valoare.

Dacă forma căutată de educație n'avea încă ființă, ea urma să fie înjghebată pentru toți cei cari doreau să-și însușească ceea ce poate fi învățat prin metodele întrebuințate în școli și în universități. Cu toate acestea nu trebuie să se uite că anumite lucruri fundamentale în educația poporului nu pot fi împărtășite prin aceleași metode ale instrucției, darnica punere la îndemână de produse culturale.

Societatea pentru răspândirea de cunoștințe populare între adulți (faptul că și-a schimbat numele în acela de „Societate pentru educația adulților” nu înseamnă nicio schimbare de metode) are o sarcină comparativ ușoară. Bunurile culturale pe care ea vrea să le dea, sunt la îndemână, gata să fie trecute mai departe. Societatea nu trebuie să caute să cearnă acest material din vreun punct de vedere științific, politic sau estetic. Fiecare e liber să vadă ce poate să

O bibliotecă populară de copii în Berlin

facă din comorile împrăștiate înaintea lui și întrucât poate izbuti să le schimbe în valori permanente pentru propria viață.

II.

„Noua Mișcare pentru educația adulților” a fost caracterizată drept „formativă”. Aceasta înseamnă că ea urmărește un anumit ideal, adică descătușarea și deprinderea unor puteri în scopuri precise; și pentru aceasta se simte liberă să supună toată cultura în ființă, fără excepții nici unei ramuri, punctului de vedere al potrivirii sau nepotrivirii cu împlinirea unor atari scopuri. Legătura trebuie făcută cât mai generală și nedefinită, de oarece orice legătură finită și mai mult concretă s'ar dovedi prea mărginită ca să închidă nesfârșita felurime de forme în care se manifestă această mișcare formativă sau constructivă. De aceea educația formativă e în neputință să înfățișeze aceeași unitate de aspect

caracteristică vechii mișcări. Dacă o atitudine critică în ce privește valoarea, însemnătatea și funcțiile educației adulților e îndreptățită, rezultatul are să fie o mare felurime de păreri. Dacă scopul acestei activități este să ajute pe individ să-și dezvolte puțințele ascunse potrivit cu cea mai înaltă treaptă de bine, și apoi să-l pună în legătură cu membrii propriului grup și

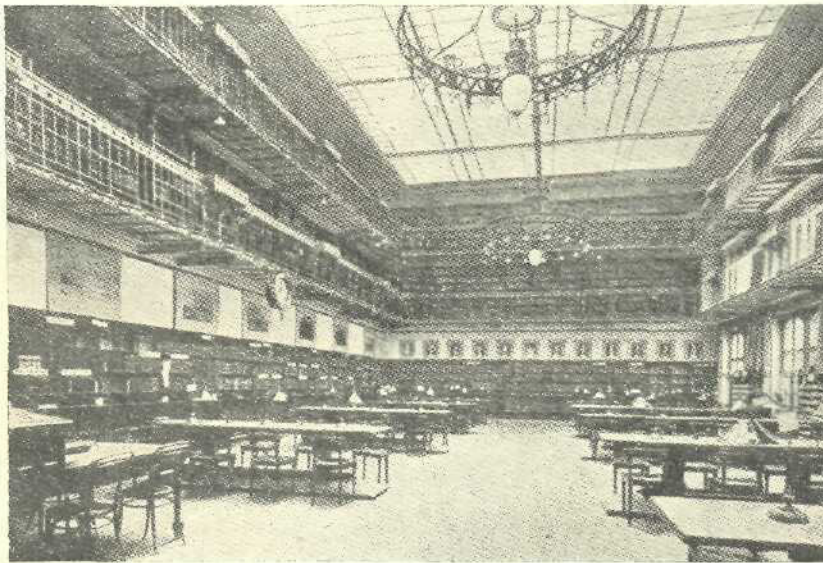
să închege aceste grupuri într-națiune, atunci religia și politica știu multe căi pe care asemenea scop poate fi urmărit.

Nicio mirare, așa dar, dacă noua mișcare din Germania, din care a odrăslit un număr de așezăminte de educație (școli superioare de sat ale poporului) și a dezvoltat mijloace și metode proaspete în legătură cu bibliotecile populare, este desbinată în sine. Nicio mirare, mai cu seamă în Germania de astăzi, care a avut după războiu nu numai să-și modeleze din nou formele de guvernare, dar să-și așeze din temelie toate ramurile vieții culturale. Dacă înainte de războiu biserica și partidele politice recunoscuseră în educația poporului o nealțăpe care o puteau întrebuința pentru scopurile lor, urmează delasine că după războiu ele s'au gândit cu atât mai mult la același lucru. Aceasta nu se poate îngădui, pentru că tendința se împotrivesc scopului general recunoscut ca atare la începutul rândurilor de față, și anume topirea grupurilor individuale într'o națiune. E, cu toate acestea, D mare deosebire între a folosi conștient un lucru într'un

scop, sub masca altuia, și între a lupta vitejește pe singurul drum spre țintă, chiar dacă ar fi un drum, care trece în ochii altora drept o rătăcire. Educația poporului nu se poate numi pe sine liberală când stă să explice legea în amănunt și să aștepte ca rânduelile și îndreptările ei să fie recunoscute de toată lumea ca singurele bune. Trebuie, dimpotrivă, cerut ca fiecare așezământ de educație să fie gata să se expună criticii și să nu aștepte recunoaștere până când nu și-a făcut dovada. E tragedia educației poporului să nu stăpânească un criteriu întemeiat pe recunoașterea unui ideal de toți primit.

Această stare de lucruri nu poate să se prelungească și e firesc să se fi făcut încercări pentru că mișcarea să preîntâmpine o asemenea stare. În 1909 s'a publicat o revistă, „Volksbildungsarchiv” (Arhiva educației poporului) cu scop

îă cerceteze și științific aceste probleme și de atunci a fost un neîntreput șir de astfel de întreprinderi. În 1914 s'a înființat „Oficiul central al bibliotecilor populare”, iar în 1927 „Institutul german pentru studiul caracteristicilor naționale și al educației poporului”. Aceste două instituții stau în strânsă legătură. Scopul lor este, ca să-l spunem pe scurt, să descopere cu cât mai mare siguranță ce împrejurări se cer dacă este ca edu-

Biblioteca publică municipală din Charlottenburg (Berlin)

cația poporului să se dezvolte așa încât să-și ia locul venit în sistemul general de educație recunoscută din Germania. Guvernul își arată interesul față de așezămintele de educație prin ajutorul moral și financiar.

Aceasta realizează deplin adevărul, potrivit cu împrejurările anumite arătate, că orice amestec din parte-i sau încercare de îndrumat așezămintele amintite din afară nu sunt de dorit, și că în vederea legăturii stabilite între el și aceste așezăminte, prin ajutorul în bani și prin angajarea, numaidecât înainte războiului, de reprezentanți ai educației poporului în serviciile de educație ale Statului, trebuie să se creeze stări speciale dacă este ca ele să funcționeze.

Să mi se dea voie să închei cu o privire generală scurtă asupra stării de astăzi a educației poporului. Există, mai întâiu, cele două grupe deosebite de educația poporului „extensivă” și „formativă” (veche și nouă, sau educația poporului extensivă și intensivă, cum li s'a zis), cu adăsurile lor.

Educația poporului „formativă” cuprinde :

1. Activitatea educativă de caracter hotărât religios sau politic (operele de educație catolică, protestantă, socialistă, naționalistă).

2. Așezăminte întemeiate pe împrejurări economice (școli muncitorești, activitatea delațară).

3. Așezăminte centrale (școli de seară pentru adulți, școli superioare pentru săteni).

4. Activitatea extensivă bibliotecilor populare.

Nu trebuie să se creadă că formele de educație puse în paranteză fac parte numai din diviziunea unde au fost trecute. Școlile dela țară în deosebi slujesc toate scopurile bisericesti, politice, economice și neutre.

Nu e aici locul unei comparații, din punctul de vedere al valorii lor, între diferitele forme de educație a poporului în Germania. Și dacă am stăruit asupra celei mai mari greutăți de care se izbește astăzi educația poporului în Germa-

nia, lucrul nu trebuie privit ca o încercare în acest înțeles. Avem conflictul între educația care dorește să întipărească anumite păreri și aceea care crede că un om trebuie dus, prin dezvoltarea facultăților lui critice și a prețuirii desinteresate, să-și făurească propriile păreri de sine stătătoare. Dar orice mijloace de luminare și orice puțințe trebuie să i se pue la îndemână ca să câștige cunoașterea care-i trebuie și să ajungă la încheeruminti prin sine însuși, în acea ramură de viața unde s'a nemeșă fie așezat.

Minților cugetătoare le e vădit că aceasta nu e o măsură menită să birue toate greutățile, ci abia o rostire a sarcinei într'adevăr anevoioase, pentru a cărei împlinire trebuie găsite, într'unfel sau altul, căile și mijloacele.

International Handbook.

ROBERT VON ERDBERG

din limba engleză de *Emanoil Bucuța*

